

سیستم مدیریت بهداشت ، ایمنی و محیط کار

www.ketab.ir

تالیف :

محمد رضاخانی - مصطفی خادمی - مجید بیاتیان

سرشناسه	خان، محمدرضا ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدید آور	سیستم مدیریت بهداشت ، ایمنی و محیط زیست (HSE-M)/ تهیه و تدوین محمدرضا خان، مصطفی خادمی، مجید بیاتیان.
مشخصات نشر	تهران : دانشگاه آزاد اسلامی ، سازمان چاپ و انتشارات : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران ، دانشکده پزشکی، ۱۳۹۱ .
مشخصات ظاهری	۴۶۶ص:مصور (بخشی رنگی)، جدول.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۵۲۷-۷ :
وضعیت فهرست نویسی	فبا :
یادداشت	واژه نامه
موضوع	بهداشت صنعتی
موضوع	ایمنی عمومی
موضوع	بهداشت محیط زیست
شناسه افزوده	خادمی، مصطفی ۱۳۳۷-
شناسه افزوده	بیاتیان ، مجید ، ۱۳۶۱-
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی ، سازمان چاپ و انتشارات
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد تهران . دانشکده پزشکی
رده بندی کنگره	۱۳۹۱ : ۹ س ۲ خ / ۹۶۷ RC
رده بندی دیویی	۳۶۳/۱۱ :
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۴۷۰۹۶ :

عنوان:	سیستم مدیریت بهداشت ، ایمنی و محیط زیست (HSE-MS)
مولفان :	محمدرضا خان، مصطفی خادمی ، مجید بیاتیان
چاپ اول:	۱۳۹۱
تیراژ :	۲۰۰۰ جلد
قیمت :	۱۰۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۱۵۲۷-۷
ناشر :	دانشگاه آزاد اسلامی - سازمان چاپ و انتشارات (باهمکاری واحد پزشکی تهران)
لایتنوگرافی، چاپ و صحافی :	سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه‌ی نویسندگان

مقدمه‌ی ناشر

فصل اول: تاریخچه، تعاریف و استانداردهای مهندسی و مدیریت در HSE

11	1-1- مقدمه
13	1-2- برنامه‌های پیشگیری از حوادث
15	1-3- سازمان‌های ایمنی و بهداشت شغلی
15	1-4- وضعیت بهداشت و ایمنی در شرایط فعلی
16	1-5- مشکلات جدید بهداشتی و ایمنی
17	1-6- تعاریف و مفاهیم
21	1-7- کمیته‌ی تخصصی HSE در دانشگاه‌ها
22	1-8- گزارش دهی
23	1-9- وظایف اعضا
23	1-10- وظایف زیر کمیته
23	1-11- HSE در پروژه‌های ساختمانی
24	1-12- فعالیت‌های HSE در مراحل مختلف فعالیت‌های ساختمانی
27	1-13- مراقبت‌های زیست محیطی در بیمارستان
27	1-14- سیستم جمع‌آوری و ارزیابی داده‌ها
28	1-15- مسئولیت‌ها
29	1-16- HSE و حفاظت در مقابل حریق
32	1-17- سیستم اطلاعات جغرافیایی
34	1-18- استانداردهای مهندسی و مدیریت در HSE
38	1-19- رهبری
40	1-20- گزارش HSE
40	1-21- تجهیزات حفاظت فردی
40	1-22- عدم استفاده از الکل و مواد مخدر
41	1-23- الزامات عمومی برای اجرای کار

80	3-2- خط مشی HSE
80	3-3- سیستم HSE – INFO
81	3-4- اهداف استراتژیک
88	3-5- گروه تنظیم کننده ی خط مشی
88	3-6- کارگروه اجرا کننده ی خط مشی
88	3-7- فعالیت بین المللی در زمینه ی HSE
91	3-8- HSE – MIS
93	3-9- عملکرد HSE
94	3-10- HSE-MS
96	3-11- امنیت و سلامت تولید
97	3-12- آب و انرژی
97	3-13- حفاظت از کارکنان
97	3-14- فرهنگ HSE
98	3-15- بهبود مستمر SE
99	3-16- ارتباطات
101	3-17- شرایط متخصص HSE
102	3-18- مدیریت برنامه ی زیست محیطی
102	3-19- مشاور HSE
103	3-20- افسر ایمنی و بهداشت
105	3-21- هیئت مدیره HSE
105	3-22- پرستار
106	3-23- رهبر HSE
108	3-24- مرکز خدمات و مدیریت
108	3-25- مدیریت پروژه
110	3-26- بازنگری مستقل

فصل چهارم: HSE و مبانی بهداشت عمومی

- 113 4-1- مقدمه
- 115 4-2- بهداشت عمومی و HSE
- 121 4-3- عوامل مؤثر در ایجاد بیماری
- 122 4-4- بیماری‌های تدریجی
- 123 4-5- کمک‌های اولیه
- 123 4-6- شیوه‌ی زیستن سالم
- 125 4-7- علل بیماری
- 128 4-8- مراقبت‌های عمومی در بهداشت و بیماری‌ها
- 128 4-9- استرس
- 130 4-10- مدیریت استرس
- 132 4-11- روش‌های مقابله با استرس
- 133 4-12- عوامل ایجاد شادمانی

فصل پنجم: HSE و مبانی بهداشت حرفه‌ای

- 135 5-1- مقدمه
- 137 5-2- بهداشت حرفه‌ای
- 138 5-3- برنامه‌های بهداشت حرفه‌ای
- 138 5-4- عوامل زیان‌آور محیط کار
- 138 5-4-1- عوامل زیان‌آور شیمیایی
- 139 5-4-2- عوامل فیزیکی زیان‌آور محیط کار
- 140 5-4-3- عوامل زیان‌آور ارگونومیکی
- 141 5-4-4- عوامل زیان‌آور بیولوژیکی
- 141 5-5- عوامل زیان‌آور شیمیایی محیط کار
- 162 5-6- عوامل فیزیکی زیان‌آور محیط کار
- 175 5-7- عوامل ارگونومیکی زیان‌آور محیط کار
- 181 5-8- ایمنی

فصل نهم: HSE و سیستم مدیریت زیست محیطی

- 343 9-1- مقدمه
- 343 9-2- سیستم مدیریت زیست محیطی
- 344 9-3- عناصر ISO-14001
- 350 9-4- عناصر کلیدی سیستم مدیریت زیست محیطی
- 365 9-5- HSE و مدیریت زیست محیطی

فصل دهم: HSE و تفکر توسعه پایدار

- 373 10-1- مقدمه
- 374 10-2- اهداف تفکر به آینده

فصل یازدهم: HSE و آموزش

- 393 11-1- مقدمه
- 394 11-2- ریسک‌ها و پیامدها
- 395 11-3- اهداف و برنامه‌ها
- 396 11-4- مدیریت تغییر
- 396 11-5- ساختار و مسئولیت
- 397 11-6- آموزش، آگاهی دادن و صلاحیت
- 398 11-7- کنترل مدارک
- 398 11-8- کنترل عملیاتی
- 399 11-9- برنامه‌ریزی در واکنش به شرایط اضطراری
- 399 11-10- ممیزی
- 401 11-11- سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای
- 402 11-12- استانداردهای بین‌المللی

406	11-13- ارزیابی ریسک
412	11-14- استانداردهای تعمیر و نگهداری
413	11-15- محیط زیست، برنامه‌ریزی و عملیات منظم
413	11-16- خط‌مشی آموزش در HSE
419	11-17- خطوط راهبردی در تصمیم‌گیری
421	11-18- آموزش کمک‌های اولیه
423	پیوست
459	واژه نامه

به دنبال رشد سریع، پرشتاب و بی‌ضابطه‌ی فعالیت‌های مختلف بشر که به توسعه‌ی لجرام گسیخته و آسیب‌رسانی شدید به محیط زیست به خصوص در کشورهای در حال توسعه منجر گردیده، نهضتی عمومی در سطح جهان برای حفظ محیط زیست، ارتقاء سطح سلامتی و تأمین ایمنی مردم، کارکنان، مصرف‌کنندگان به وجود آمده و در قالب یک منشور تخصصی به نام HSE مورد پذیرش تصمیم‌گیرندگان و مسئولان کلیدی برنامه‌های توسعه در ابعاد جهانی قرار گرفته است.

در هر سه موضوع H(Health), S(Safety), E(Environment) قوانین و مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی وجود دارند که مورد پذیرش متخصصین قرار گرفته و به صورت اصولی بنیادین در چنین برنامه‌ی مدیریتی عمل می‌نمایند. گرچه سه واژه بهداشت، ایمنی و محیط زیست ممکن است سه معنای مختلف را القا نمایند ولی در مفهوم و هدف کاملاً مشابه بوده و همدیگر را به خوبی پوشش می‌دهند. این پیوند سه‌گانه می‌تواند موجب تسهیل در عملیات، حل مشکلات، دستیابی بهتر و سریع‌تر به اهداف و در نهایت برقراری تعادل مطلوب در برنامه‌های توسعه گردد. بنابراین ضرورت دارد خطوط راهنمای HSE در سازمان‌ها و نهادهای ذیربط طراحی و ترسیم گردند.

اصولاً خطوط راهنما در HSE، عناصر ضروری برای توسعه را ارائه می‌نمایند. این خطوط عملیات اجرایی و ویژه‌ای را به دستگاه‌ها تحمیل نمی‌کنند، لیکن سیاست‌هایی را منطبق بر اهداف سازمان به آن توصیه می‌کنند که در بردارنده‌ی اطلاعاتی است که سبب می‌شوند کمترین آسیب، ضایعات و ریسک در عملیات رخ داده و سازمان در شرایط دلخواه اداره شود. اخذ گواهینامه HSE به این مفهوم است که اداره‌ی عملیات و شرایط تولید، دارای روند مدیریت اجرایی مطلوب است. عناصر اصلی و کلیدی در HSE شامل رهبری و تعهد خط‌مشی و اهداف استراتژیک، سازمان، منابع و مستندسازی، ارزیابی و مدیریت ریسک، طرح‌ریزی اجرا و پایش و ممیزی و بازنگری می‌باشد.

این کتاب در مجموع در 11 فصل تنظیم شده که تعدادی از فصول به مفاهیم پایه و تعدادی دیگر به کاربردهای HSE در فرآیندها و عملیات مختلف پرداخته شده است. در این کتاب سعی شده با زبانی ساده ضمن پرداختن به مفاهیم پایه و اصلی HSE بستری فراهم گردد که مطالعه‌کنندگان کتاب بتوانند با این اصول به خوبی آشنا شده و بتوانند آن را در سازمان خود به نحو مطلوبی پیاده نمایند.

هرچند تلاش زیادی صورت گرفته تا این کتاب به بهترین شکل ممکن از جهات مختلف به رشته تحریر درآید، ولی ممکن است با کاستی‌ها، نارسایی‌ها و نواقصی همراه باشد. لذا نقطه نظرات، راهنمایی‌ها، انتقادات و پیشنهادات شما گرامیان می‌تواند در ارتقاء کیفی کتاب راهنمای مؤثر چراغی فرا راه تهیه‌کنندگان آن باشد. در انتظار دریافت دیدگاه و نقطه نظرات اهل فن، متخصصان و صاحب نظران خواهیم بود.